

PĀRTIKAS UN VETERINĀRAIS DIENESTS

VISS PAR PĀRTIKAS PREČU MARĶĒJUMU

Marķējums vai marķējumā sniegtā informācija:

- ❖ atrodas labi redzamā vietā uz pārtikas produkta iepakojuma vai tam pievienotās etiķetes
- ❖ viegli pieejama, saprotama, skaidri salasāma un neizdzēšama
- ❖ nedrīkst būt nekādā veidā paslēpta, nomaskēta, padarīta nesvarīgāka vai pārtraukta ar jebkādu citu rakstveida vai attēla formā sniegtu informāciju vai iestarpinājumiem
- ❖ uzrakstīta tās valsts valodā, kurā produkts tiek tirgots un valodā, ko viegli saprot patērētājs
- ❖ nedrīkst maldināt patērētāju un piedēvēt pārtikas precēm tādu iedarbību, kas tām nepiemīt, kā arī nedrīkst piedēvēt spējas novērst, ārstēt vai izārstēt kādu cilvēka slimību vai atsaukties uz šādām spējām
- ❖ nedrīkst likt noprast, ka pārtikas produktam piemīt īpašas pazīmes, lai gan šādas pazīmes piemīt visiem līdzīgiem pārtikas produktiem, jo īpaši uzsverot kādas konkrētas sastāvdaļas un/vai uzturvielas esamību vai neesamību produktā
- ❖ preces noformējumā, aprakstā vai attēlā nedrīkst iekļaut norādes, kas liek noprast konkrēta pārtikas produkta vai sastāvdaļas klātbūtni, lai gan faktiski minētajā pārtikas produktā dabīgi esošais komponents vai parasti izmantotā sastāvdaļa ir aizstāta ar citu komponentu vai sastāvdaļu.

Pārtikas produktu informācijas prasības attiecas arī uz:

- ❖ reklāmu
- ❖ pārtikas produktu pasniegšanas veidu, jo īpaši to formu, izskatu vai iepakojumu, izmantojamiem iepakojšanas materiāliem, izvietojumu un apkārtni, kādā tie ir izstādīti.

Informāciju par produktu papildus var sniegt arī mutvārdos, īpaši par nefasētām precēm.

Preces marķējumā obligāti jānorāda:

- ❖ preces tirdzniecības nosaukums (t.sk. pieņemtā vai aprakstošais nosaukums)
- ❖ preces sastāvs, t.sk. vielas vai produktus, kas izraisa alerģiju vai nepanesību, izceļot ar teksta formatējumu vai burtiem
- ❖ preces sastāvdaļu procentuālais daudzums (ja tas nepieciešams)
- ❖ neto masa vai tilpums
- ❖ derīguma termiņš, ja prece saldēta – sasaldēšanas datums
- ❖ atbildīgā pārtikas uzņēmuma nosaukums un adrese
- ❖ preces izcelsmes valsts vai vieta, ja tās trūkuma dēļ var tikt maldināts patērētājs
- ❖ preces lietošanas vai uzglabāšanas noteikumi (ja tas nepieciešams)
- ❖ enerģētiskā un uzturvērtība (ja tas nepieciešams)

Preces tirdzniecības nosaukums

Pārtikas preces tirdzniecības nosaukums ir nosaukums, kas ļauj identificēt pārtikas produktu grupu, kurai attiecīgā prece pieder. Nosaukumu nevar aizvietot ar preču zīmi.

Preces nosaukumu veido ražotājs, vadoties no preces galvenās sastāvdaļas vai sastāvdaļām.

Par galveno sastāvdaļu uzskata to sastāvdaļu, kas veido 50% vai vairāk no preces.

Tirdzniecības nosaukumu papildina ar dažādām papildus norādēm, piemēram, „žāvēts”, „sasaldēts”, „koncentrēts”, „pulverveida”, „kūpināts”, „cepts”, „pasterizēts”, „atkausēts” u.c., lai patērētājs varētu skaidri atšķirt preces īpašības un apstrādei lietotās metodes.

Preces sastāvs

Pārtikas ražotājam preces marķējumā ir jānorāda preces sastāvs (sastāvdaļas). Sastāvdaļas uzskaita dilstošā secībā, kā tās ir reģistrētas ražošanas procesā. Sastāvdaļu sarakstā iekļauj jebkuras sastāvdaļas vai pārstrādes palīg līdzekļus, t.sk. pārtikas piedevas, aromatizētājus, kā arī vielas, kas var izsaukt alerģijas vai nepanesamību un ko lieto pārtikas produktu ražošanas vai sagatavošanas procesā, un ko, tostarp arī izmainītā veidā, satur arī gatavais pārtikas produkts.

Vielas vai produkti, kas izraisa alerģiju vai nepanesamību:

- ❖ graudaugi, kas satur lipekli (glutēnu), t. i., kvieši, rudzi, mieži u.c.
- ❖ vēžveidīgie un to produkti
- ❖ olas un to produkti
- ❖ zivis un to produkti
- ❖ zemesrieksti un to produkti
- ❖ sojas pupas un to produkti
- ❖ piens un tā produkti (ietverot laktozi)
- ❖ rieksti, t. i., mandeles, lazdu rieksti, valrieksti, Indijas rieksti, pekanrieksti u.c.
- ❖ selerijas un to produkti
- ❖ sinepes un to produkti
- ❖ sezama sēklas un to produkti
- ❖ sēra dioksīds un sulfīti, ja to koncentrācija pārsniedz 10 mg/kg vai 10 mg/l no kopējā SO₂
- ❖ lupīna un tās produkti
- ❖ gliemji un to produkti

Sastāvdaļas nav jānorāda: svaigiem augļiem un dārzeņiem, gāzētam ūdenim (ja marķējumā ir norādīts, ka tas ir gāzēts), raudzētam etiķim (ja tam nav pievienotas citas sastāvdaļas), sieram, sviestam, raudzētam pienam un krējumam (ja tam nav pievienotas citas sastāvdaļas), pārtikas precēm, kurām ir tikai viena sastāvdaļa.

Ja pārtikas produkta sastāvā ir šādas krāsvielas: saulrieta dzeltenā E110, hinolindzeltenā E104, karmoizīns E122, alūra sarkanā E129, tartrazīns E102, košenīla sarkanā E124 - obligāti marķējumā norāda papildus informāciju - brīdinājumu „**Krāsvielas nosaukums vai E numurs var nelabvēlīgi ietekmēt bērnu aktivitāti un uzmanību**”.

Preces sastāvdaļu procentuālais daudzums, ja tas nepieciešams

Ja produkta nosaukumā vai marķējumā ir uzsvērts kāda tā sastāvdaļa, piemēram, „Liellopu aknu pastēte”, tad sastāvdaļu sarakstā norāda liellopu aknu procentuālo daudzumu. Ja produkta nosaukums ir „Sviestmaize ar lasi un olu”, tad produkta sastāvdaļu sarakstā jānorāda maizes, laša un olas procentuālais daudzums.

Uzmanību! Ja pārtikas produkts satur ģenētiski modificētus organismus (ĢMO) un to daudzums pārsniedz 0,9 %, tad produkta marķējumā jābūt norādītam: „Produkts satur ģenētiski modificētus organismus” vai arī – „Produkts satur ģenētiski modificētu soju, kukurūzu” u.tml.

Papildus norādes ražotājs lieto, ja:

- ❖ pārtikas prece ir iepakota, izmantojot iesaiņojuma gāzes - „Iepakots aizsargatmosfērā”
- ❖ pārtikas prece satur saldinātājus „Ar saldinātājiem”. Ja saldinātājs ir aspartāms, tad papildus norāda – „Satur fenilalanīna avotu”
- ❖ dzērieniem, izņemot “tēja”, kafija”, kuriem kofeīna satur pārsniedz 150 mg/l, pievieno norādi “Augsts kofeīna saturs”
- ❖ pārtikas produktiem, kas nav dzērieni un kuriem ir pievienots kofeīns, lieto norādi “Satur kofeīnu. Nav ieteicams bērniem un grūtniecēm”
- ❖ produkts satur lakricu, marķējumā lieto norādi „Satur lakricu” (gadījumos, ja tas nav norādīts produkta sastāvā vai tirdzniecības nosaukumā) un citas īpašas norādes

Alkohola saturu norāda sekojoši – „...% tilp.”. Pirms šīs norādes var būt vārds „alkohols” vai saīsinājums „alk.”.

Neto masa vai tilpums

Pārtikas preču neto masu norāda masas vienībās – kilogramos vai gramos, bet tilpumu norāda tilpuma vienībās – litros, centilitros vai mililitros.

Neto daudzuma norāde nav obligāta pārtikas produktiem:

- ❖ kuri var ievērojami zaudēt savu tilpumu vai masu un kurus pārdod pēc skaita vai sver pircēja klātbūtnē
- ❖ kuru neto daudzums ir mazāks par 5 g vai 5 ml (šo prasību nepiemēro garšvielām un garšaugiem)
- ❖ kurus parasti pārdod pēc skaita, ja vienību skaitu var skaidri saskatīt un izskatīt no ārpuses vai ja skaits ir norādīts marķējumā.

Derīguma termiņš

Pārtikas precēm, kas ātri bojājas, marķējumā norāda „Izlietot līdz...” datumu, norādot *dienu, mēnesi un gadu* (piemēram – 15/08/2015) vai atsauci, kur uz iepakojuma atrodas datums. Ja nepieciešams, marķējumā norāda preces uzglabāšanas režīmu (piemēram – temperatūru).

Pārējām pārtikas precēm norāda minimālo derīguma termiņu un šo norādi sāk ar vārdiem „Ieteicams līdz...” vai „Ieteicams līdz.... beigām” vai atsauci, kur uz iepakojuma ir norādīts datums. Preces minimālo derīguma termiņu norāda hronoloģiskā secībā: diena, mēnesis, gads.

- ❖ Ja pārtikas preces derīguma termiņš ir līdz 3 mēnešiem - norāda dienu un mēnesi
- ❖ Ja preces derīguma termiņš ir no 3 līdz 18 mēnešiem - norāda mēnesi un gadu
- ❖ Ja preces derīguma termiņš ir ilgāks par 18 mēnešiem - norāda mēnesi un gadu.

Ja pārtikas prece – cieta viela – tiek pārdota šķidrā vidē (piemēram, gurķi marinādē, šprotes eļļā), tad marķējumā papildus norāda cietās vielas neto masu. Ja pārtikas prece ir sasaldēta un produkts ir glazēts (piemēram, zivju fileja), tad neto svarā glazūru neiekļauj!

Prece ir derīga līdz marķējumā norādītās dienas vai mēneša beigām.

Ja produkti sasaldēti (saldēta gaļa, saldēti gaļas izstrādājumi un saldēti neapstrādāti zvejniecības produkti), tad produktu marķējumā pēc vārda „sasaldēts” ir jānorāda sasaldēšanas datums (diena/mēnesis/gads) vai norāde, kur marķējumā ir atrodams sasaldēšanas datums.

Vienmēr pievērš uzmanību preces derīguma termiņam! Nepērc pārtikas produktu, ja tā derīguma termiņš ir beidzies! Nelieto uzturā preces, kam ir beidzies minimālajā derīguma termiņā „Izlietot līdz” norādītais datums, jo tas var nopietni ietekmēt Tavu veselību!

Derīguma termiņu var nenorādīt:

- ❖ svaigiem augļiem un dārzeņiem, arī kartupeļiem, kas nav mizoti, griezti vai līdzīgi apstrādāti (neattiecas uz diedzētām sēklām un līdzīgiem produktiem, piemēram, uz pākšaugu dzinumiem)
- ❖ vīniem, liķiera vīniem, dzirkstošiem vīniem, aromatizētiem vīniem un līdzīgiem produktiem, ko iegūst no augļiem, izņemot vīnogas
- ❖ dzērieniem, kuru spirta tilpumkoncentrācija ir vienāda vai lielāka nekā 10%
- ❖ maizes vai konditorejas izstrādājumiem, ko, ņemot vērā to īpatnības, parasti patērē 24 stundu laikā pēc izgatavošanas
- ❖ etiķim
- ❖ vārāmajam sālim
- ❖ cukuram cietā veidā
- ❖ saldumiem, kas sastāv gandrīz vienīgi no aromatizēta un/vai iekrāsota cukura
- ❖ košļājamai gumijai un līdzīgiem košļājamiem produktiem.

Informācija par pārtikas uzņēmumu (ražotāju vai izplatītāju)

Informācijai par atbildīgo pārtikas uzņēmumu jābūt pietiekamai, lai pircējs nepieciešamības gadījumā varētu ar to sazināties. Marķējumā jābūt norādītam uzņēmuma nosaukumam un adresei un uzņēmums var papildus norādīt arī kontaktālruni.

Adreses vietā nedrīkst būt norādīts pasta kastītes numurs
vai uzņēmuma mājas lapa internetā.

Preces izcelsmes valsts vai vieta

Izcelsmes valsts vai izcelsmes vietas norādīšana ir obligāta šādos gadījumos:

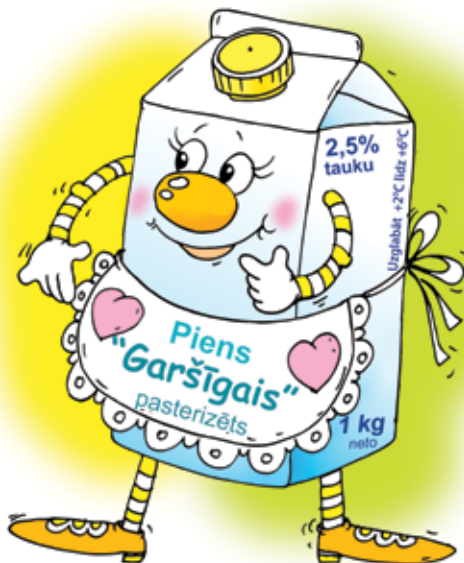
- ❖ ja tās nenorādīšana var maldināt patērētāju attiecībā uz pārtikas produkta īsto izcelsmes valsti vai izcelsmes vietu, jo īpaši, ja pievienotā informācija vai etiķete varētu netieši norādīt, ka produktam ir cita izcelsmes valsts vai izcelsmes vieta (piemēram – žāvētas plūmes, izcelsmes valsts – Turcija)
- ❖ svaigai, atdzesētai un saldētai cūkgaļai, aitu, kazu un mājputnu gaļai
- ❖ neapstrādātiem augļiem un dārzeņiem
- ❖ liellopu gaļai
- ❖ medum
- ❖ olīveļļai, u.c.

Apstrādātai pārtikai tā var būt gan vieta, gan valsts, kur pārtika ir ražota vai veikta tās noslēguma apstrāde. Neapstrādātai pārtikai – tā būs vieta, kur pārtika ir iegūta. Arī preču zīmes, ko lieto pārtikas preču marķējumā, nedrīkst maldināt patērētāju par preces īsto izcelsmes vietu vai valsti.

Ja nepieciešams, ražotājs marķējumā norāda:

- īpašus uzglabāšanas vai lietošanas noteikumus (piemēram, „Uzglabāt temperatūrā no +2°C līdz +6°C”)
- detalizētu lietošanas instrukciju (piemēram, sausajām zupām, ātri vāramajām putrām).

Enerģētiskā un uztura vērtība

No 2016.gada 13.decembra visiem apstrādātiem produktiem obligāti jānorāda produkta uzturvērtība un enerģētiskā vērtība.

Obligātais paziņojums par uzturvērtību ietver šādu informāciju:

- ❖ enerģētisko vērtību kilodžoulos (kJ) un kilokalorijās (kcal)
- ❖ tauku, t.sk. piesātināto taukskābju daudzumu
- ❖ ogļhidrātu, t.sk. cukura daudzumu
- ❖ olbaltumvielu daudzumu
- ❖ sāls daudzumu.

Enerģētisko un uzturvērtību attiecina uz 100 g vai 100 ml pārtikas produkta.

Piemēram: “Gardais kēkss”

Uzturvērtība	100g
Enerģētiskā vērtība	1559kJ/371kcal
Tauki	13,9g
tostarp piesātinātās taukskābes	5,0g
Ogļhidrāti	55,8g
tostarp cukuri	30,9g
Olbaltumvielas	5,7g
Sāls	1,6g

Paziņojumā par uzturvērtību var arī norādīt daudzumu vienam vai vairākiem šādiem savienojumiem:

- ❖ mononepiesātinātās taukskābes
- ❖ polinepiesātinātās taukskābes
- ❖ polioli
- ❖ ciete
- ❖ šķiedrvielas
- ❖ jebkuri vitamīni vai minerālvielas mg (miligramos) vai µg (mikrogramos).

Veselības un identifikācijas marķējums dzīvnieku izcelsmes produktiem

❖ Identifikācijas marķējums

Lieto gaļai un gaļas produktiem, olām, zivīm un zvejas produktiem, norādot produkta ražošanas uzņēmuma atzišanas numuru un izcelsmes valsts saīsināto nosaukumu

❖ Veselības marķējums

Lieto dzīvnieku kautķermeņiem (izņemot zaķveidīgos un lielos medījumos dzīvniekus), kam veikta pirmskaušanas un pēckaušanas ekspertīze. Pilnvarots veterinārārsts uz kautķermeņa uzliek veselības marķējumu – tintes zīmogu vai iededzinātu spiedogu

Konstatējot pārkāpumus tirdzniecības vietās, zvani vai dodies uz tuvāko Pārtikas un veterinārā dienesta pārvaldi, zvani uz PVD (Rīga) uzticības tālruni – automātisko atbildētāju – 67027402, minot precīzu tirdzniecības vietu, nosaukumu, iespējamo pārkāpuma un produkta veidu.

PĀRTIKAS UN VETERINĀRAIS DIENESTS

Peldu iela 30, Rīga, LV-1050

E-pasts: pvd@pvd.gov.lv

Tālrunis: 67095230

Uzticības tālrunis - automātiskais atbildētājs: 67027402

[Twitter.com/@pvd_gov_lv](https://twitter.com/@pvd_gov_lv)

www.pvd.gov.lv